

KAIP KALBĖTI SU VAIKU

Neprievertaukite. Kalba geriau vystysis, kai nebus spaudimo. „Klauskite“ pasirinkimo klausimų – „Nori sulčių ar pieno?“ – bet nereikalaukite, kad jūsų vaikas kalbėtų norėdamas kažką gauti.

Venkite klausinėjimą. Kai vaikai mažai kalba, tėvai stengiasi vis klausti ir klausti: „Kas tai?“ Retkarčiais tai gerai, bet vaikai nuo to dažniausiai pavargsta, o kitiems tai visiškai nepatinka.

Venkite pamėgdžiojimą.

Daugeliui vaikų nepatinka, kai jų prašo pakartoti žodį, ir spaudimas tai padaryti tikrai nepaveda. Jei vaikas nori pakartoti, ką jūs sakėte, jis pakartos.

Detalizuokite. Kai jūsų vaikas spontaniškai ką nors pasako, pasistenkite detalizuoti arba išplėsti tai po vieną žodį. Jeigu jūsų vaikas sako „sultys“, jūs sakykite „gerti sultis“ arba „skanios sultys“. Taip praplėsite vaikų kalbą, turtinsite jų žodyną.

Naudokite pakartojimus. Vaikams patinka šablonai jų nusistovėjusioje veikloje, žaidimuose ir kalboje. Kalbėkite pasikartojimais, kuriuos galima nuspėti: „Lukas bėga, Lukas valgo, Lukas dainuoja“.

Būtinai atsakykite. Įdėmiai klausykite, ką jūsų vaikas stengiasi pasakyti, atsakykite, kai jis kalba su jumis. Parodykite, kad jūs esate labai pamaloninta to, ką jis kalba.

DĖL LOGOPEDINĖS PAGALBOS TEIKIMO PRIORITETŲ LOPŠELIUOSE – DARŽELIUOSE

Nustatomi tokie logopedinių pratybų lankymo prioritetai:

1. Priešmokyklinio amžiaus vaikai, turintys kalbėjimo ir kalbos sutrikimų;
2. Specialiųjų poreikių vaikai, turintys intelekto sutrikimų, kompleksinių sutrikimų, pažinimo procesų neišlavėjimą bei kitų raidos sutrikimų (su kalbėjimo ir kalbos sutrikimais);
3. 5 m. amžiaus vaikai, turintys kalbėjimo ir kalbos sutrikimų;
4. 4 m. amžiaus vaikai, turintys žymių ir vidutinių kalbėjimo ir kalbos sutrikimų;
5. 3 m. amžiaus vaikai, turintys žymių ir vidutinių kalbėjimo ir kalbos sutrikimų.

Lankstinuką parengė:

Panevėžio regos centro „Linelis“ vyresnioji

logopedė Irena Navickaitė

LOGOPEDO ATMINTINĖ TĖVAMS

Panevėžys

2014

VAIKŲ KALBOS RAIDA

Tretieji metai

- ✓ Moka eilėraščių ir dainelių;
- ✓ Žino vidutiniškai 1000- 1300 žodžių;
- ✓ Klausinėja „Kam? Kada? Kodėl?“
- ✓ Dėkoja pavalgęs;
- ✓ Pavadina 4 spalvas, atskiria jas aplinkos daiktuose, spalvina piešinius;
- ✓ Išmoksta daiktų kiekio sąvokas: vienas, du, ... daug.

Ketvirtieji metai

- ✓ Kontroliuoja savo veiksmus žodžiais;
- ✓ Sugeba valdyti savo emocijas ir aiškiai reiškia savo jausmus;
- ✓ Vartoja aiškias sakinių konstrukcijas;
- ✓ Moka eilėraščių ir dainelių;
- ✓ Skiria keiksmažodžius, juos tardamas mėgsta atkreipti kitų dėmesį;
- ✓ Sukuria daug žodžių, tobulėja sunkesnių žodžių tarimas;
- ✓ Tinkamai vartojami linksniai, skaičiai, giminės, žodžiai derinami.

Penktieji metai

- ✓ Baigiasi fiziologinis šveplavimas;
- ✓ Sugeba ištarti įvairaus sunkumo žodžius;
- ✓ Dažnai mini spalvą, dydį;
- ✓ Moka parašyti savo vardą ir atpažįsta parašytą;
- ✓ Geba suprasti humorą: juokiasi netyčia vieną objektą pavadinęs kitu vardu;
- ✓ Kalba gramatiškai taisyklinga;
- ✓ Pasakojimai dar nėra pakankamai rišlūs, nuoseklūs, logiški.

ATKREIPKITE DĖMESĮ

Pasitaiko, kad formuojantis vaiko kalbai net trečiaisiais gyvenimo metais pastebimos grubios tarties klaidos, kurios nėra fiziologinis šveplavimas. Pavyzdžiui:

- vaikas neištaria k ir g garsų (kakliukas – aliukas) arba pakeičia šiuos garsus t ir d (katytė – tattytė, galvytė – dalvytė);
- skardžiuosius priebalsius b, d, g, z, ž, v pakeičia dusliaisiais p, t, k, s, š, f (batas – patas, duok – tuok);
- garsus t ir d keičia garsais k ir g (tuk tuk – kuk kuk, daina – gaiva);
- grubiai iškraipo garsų c, č, dz, dž, s, š tarimą;
- iškraipo garso r tarimą: taria gomurinį arba su nosiniu tembru, r keičia garsu j (ratai – jatai);
- iškraipo l tartį: taria nosiniu tembru, vietoj l taria v, n, u (laka – vaka, uaka; plaukia – puaukia).

Šie išvardyti trūkumai savaime nepasitaisys.

KOKIE POŽYMIAI GALI RODYTI KALBOS SUTRIKIMĄ?

- vienerių – dvejų metų vaikai netaria jokių garsų;
- trejų metų vaikutis vartoja tik pavienius žodelius, garsus, garsažodžius;
- ketverių – penkerių metų vaikai kalba netaisyklingais sakiniais, nederina žodžių sakiniuose, vaiko kalbą sunkiai supranta aplinkiniai;
- penkerių su puse – šešerių metų vaikas dar netaisyklingai taria garsus, kitaip tariant – švepluoja;
- vaikas mikčioja;
- vaikas turi kitų raidos problemų.

KOKIOS PRIEŽASTYS SUKELIA KALBOS PROBLEMAS?

Kalbos sutrikimų priežastys yra įvairios. Garsų tarimo sutrikimus dažnai nulemia įvairūs kalbos padargų (liežuvio, lūpų, gomurio, žandikaulių) pakitimai. Kalbos, kaip sistemos, problemas gali sukelti motinos nėštumo patologija, mamos ar kūdikio persirgtos ligos, traumos, paveldimos ligos. Kalbos raidos problemų gali turėti vaikučiai, augantys skurdžioje kalbinėje aplinkoje.